

درس هفتم

برترین بانو

4 - اعراب جاهلی چه دیدی نسبت به فرزند دختر داشتند و نظر پیامبر (ص) چه بود؟

در روزگاری که جاهلان داشتن فرزند دختر را ننگ و عار می‌دانستند و زن در نزد آنان ارزشی نداشت، خداوند به بهترین بنده خود بهترین هدیه را داد؛ فرزندی دختر. دختری که برخلاف رسوم غلط آن روز، نه موجب ننگ، بلکه به فرموده پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله، موجب برکت و شادمانی زندگی بود.

فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا با وجود اینکه داشتن دختر در میان مردم آن دوران مایه

ننگ بود، خداوند به پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرزند دختر عطا کرد؟

فرزند پیامبر دو سال بیشتر نداشت که مشرکان مکه، پیامبر و خویشان را سه سال در شعب ابوطالب در

محاصره قرار دادند. هنوز سختی محاصره تمام نشده بود که فاطمه مادرش خدیجه را از دست داد. فاطمه در

تمام سال‌هایی که در مکه به همراه پیامبر زندگی می‌کرد، بارها و بارها شاهد آزار و اذیت پیامبر توسط مشرکان

بود. اینها موجب شد ایشان در دوران کودکی، دشواری ترک شهر و دیار خود را بپذیرد و به دنبال پدر به مدینه

5- رنج‌ها و مصیبت‌های ناشی از آزار و اذیت مشرکان چه تأثیری بر حضرت فاطمه (س) گذاشت؟

این رنج‌ها نه تنها موجب ناامیدی‌اش نشد بلکه او را مقاوم‌تر و استوارتر ساخت.

6- پیامبر (ص) در رابطه با مقام حضرت زهرا (س) چه فرمودند؟

شاید این سخن پیامبر را شنیده‌اید که: **فاطمه سرور زنان اولین و آخرین و برترین بانوی جهان است.**

7- مفهوم جمله "فاطمه سرور زنان اولین و آخرین و برترین بانوی جهان است" یعنی چه؟

یعنی در بین زنان عالم چه در گذشته و چه در زمان حال و آینده کسی بهتر و والا مقام‌تر از ایشان نیست.

پس با الگو گرفتن از زندگی ایشان می‌توانیم خود را تا حدی توان به شخصیت بهترین و برترین بانوی جهان نزدیک کنیم. اینک با برخی از ویژگی‌های حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها آشنا می‌شویم:

۱- حیا و عفت

هنوز چند روزی از پیوند آسمانی حضرت علی و حضرت زهرا نگذشته بود که نزد پیامبر خدا آمدند

تا از راهنمایی‌های ارزنده ایشان، برای ادامه زندگی مشترکشان استفاده کنند. چه کسی بهتر از پیامبر خدا

می‌توانست راه بهتر زندگی کردن را به آنها بیاموزد؟ پیامبر خدا سفارش‌هایی کرد که به زندگی زیبای آن دو

آرامش بیشتری بخشید؛ یکی از راهنمایی‌ها این بود:

8- پیامبر (ص) چگونه کارها را برای حضرت زهرا (س) و حضرت علی (ع) تقسیم کرد؟

علی جان، بهتر است شما کارهای بیرون خانه را بر عهده بگیري و دخترم فاطمه

کارهای داخل خانه را.

وقتی این تقسیم کار انجام شد، حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها فرمود:

9- وقتی پیامبر (ص) برای حضرت علی (ع) و زهرا (س) تقسیم کار کرد حضرت زهرا (س) چه فرمودند؟

خدا می‌داند چقدر خوشحالم از اینکه رسول خدا، مرا از روبه‌رو شدن با

مردان نامحرم بی‌نیاز ساخت.

10- به نظر حضرت فاطمه (س) سعادت زنان در چیست؟ دوری از مردان نامحرم

۲- حضور در اجتماع

11- حضور حضرت فاطمه (س) در اجتماع به چه صورت بود؟

آن حضرت با آنکه سعادت زنان را در دوری از مردان نامحرم می‌دانست اما هرگاه نیاز به حضور

زنان بود و یا هرگاه حق به خطر می‌افتاد با حفظ حیا و وقار به میان مردم می‌آمد و به وظیفه خود عمل

می‌کرد. سخنان و خطبه‌های آن حضرت در مسجد مدینه، نمونه‌هایی از حضور ضروری در اجتماع است.

ایشان به هنگام جنگ در خانه نان می‌پخت و آن را برای رزمندگان می‌فرستاد و هرگاه نیاز بود در جبهه

به مداوای مجروحان و آبرسانی به آنان مشغول می‌شد.

معارف و احکام دین را به زنان می‌آموخت و با گشاده‌رویی به پرسش‌های آنان پاسخ می‌داد و هرگز از

این کار خسته و آزرده نمی‌شد.

۳- علاقه شدید به پیامبر 12 - سه نمونه از علاقه ی شدید حضرت زهرا(س) به پیامبر (ص) را بنویسید.

حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها انس و علاقه بسیارى به پیامبر داشت. هرگاه غذای خوبی تهیه می‌کرد، رسول خدا را نیز دعوت می‌کرد و نسبت به ایشان همچون مادر مهربان بود. در جنگ‌های سخت، با به خطر انداختن جان خود، در میدان نبرد زخم‌های پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین را مداوا می‌کرد. در لحظات پایانی عمر پیامبر اکرم، بیش از همه بی‌تابی می‌کرد تا اینکه پیامبر مژده داد که دخترم! تو اولین کسی هستی که بعد از من، به من ملحق می‌شوی. اینجا بود که همه دیدند لبخندی در چهره فاطمه سلام‌الله‌علیها پدیدار گشت.

13 - برخی از نشانه های علاقه مندی پیامبر (ص) به حضرت فاطمه(س) را بنویسید.

پیامبر نیز احترام فراوانی به ایشان می‌گذاشت و او را از جان و دل دوست می‌داشت. هنگام مسافرت

با آخرین کسی که خداحافظی می‌کرد حضرت فاطمه بود و هنگام بازگشت از مسافرت نیز اولین کسی را که دیدار می‌کرد فاطمه بود.

هرگاه حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها وارد خانه می‌شد، پیامبر اعظم با خوشحالی از جا برمی‌خاست، به او

خوشامد می‌گفت، دستانش را می‌بوسید و او را در کنار خودش می‌نشاند و می‌فرمود:

فاطمه مایه شادمانی قلب من است.^۱

14 - این فرموده ی پیامبر درباره کیست؟ " او مایه شادمانی قلب من است!" حضرت فاطمه

15 - پیامبر (ص) در رابطه با نظر خداوند نسبت به حضرت فاطمه (س) چه می‌فرماید؟ پیامبر اکرم درباره حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها می‌فرماید:

خداوند فاطمه را دوست دارد و دوستداران فاطمه را

نیز دوست دارد. خداوند با خوشحالی فاطمه خشنود و با خشم او

خشمگین می‌شود.^۲

به نظر شما چرا خداوند با خوشحالی حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها خشنود و با خشم ایشان،

خشمگین می‌شود؟ درباره این موضوع با هم کلاسی هایتان صحبت کنید.

۴- اهمیت دادن به خانواده و خانه‌داری

او که به فرموده پیامبر اکرم سرور همه زنان عالم است، کار خانه را عیب نمی‌دانست. گندم را با دستاس (آسیاب

سنگی کوچک) آرد می‌کرد و نان می‌پخت و گاه سختی کارهایش به حدی بود که دستانش تاول می‌زد. در زندگی

۱- بحار الانوار، ج ۴۳، صص ۱۹ و ۳۸.

۲- ارشاد القلوب، ج ۲، ص ۲۳۱.

16 - حضرت علی (ع) درباره ی اخلاق حضرت فاطمه (س) چه فرمودند؟

مشترک با وجود تمام سختی‌ها مایه آرامش خانواده بود. آن گونه که امام علی علیه‌السلام درباره ایشان می‌گوید :

هرگاه به او می‌نگریستم غم و اندوه من برطرف می‌شد. خدا می‌داند که فاطمه در تمام مدت زندگی هرگز مرا خشمگین نساخت و برای خود چیزی از من نخواست، مبدا که من نتوانم آن را فراهم کنم | و شرمنده شوم|. فاطمه یآوری نیکو در راه پیروی از خدا بود.^۱

حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها به تربیت و آموزش فرزندان نیز توجه خاصی داشت. در شب‌های قدر، به فرزندان غذای سبکی می‌داد، تا بتوانند برای عبادت خدا شب را بیدار بمانند و از برکات این شب بهره‌مند گردند. با وجود همه کارها و گرفتاری‌ها، خود نیز به عبادت خدا توجه داشت. برخی شب‌ها تا صبح به راز و نیاز با خدا مشغول بود. اما با وجود این همه عبادت، باز هم نگران بود؛ نگران از سفر آخرت. به پیامبر خدا می‌گفت : سوگند به خدا که اندوهم شدت می‌یابد آن‌گاه که می‌اندیشم من برای سفر طولانی آخرت چه آماده کرده‌ام!

۵- ساده‌زیستی

17 - تعجب سلمان فارسی در مورد زندگی حضرت فاطمه (س) از چه بود و چه می‌گفت؟

با آنکه دختر پیامبر بود، اما همچون پدر بزرگوارش ساده می‌زیست. سلمان فارسی که شکوه و عظمت

شاهان و شاهزادگان ایران را دیده بود، هنگامی که دختر رسول خدا را می‌بیند، می‌گوید : شگفتا، دختران پادشاهان ایران و روم بر تخت‌هایی از طلا می‌نشینند و پارچه‌های زربافت بر تن می‌کنند اما دختر رسول خدا نه چادر گران‌قیمتی بر سر دارد و نه لباس‌هایی فاخر بر تن.^۲

جواب سوال 2 کتاب

با آنکه ایشان به هنگام ازدواج، خواستگاران زیادی از بزرگان و ثروتمندان شهر داشت و حتی برخی از آنان حاضر شده بودند به اندازه صد بار شتر پارچه‌های گران‌قیمت و هزاران دینار طلا مهریه ایشان کنند، اما فاطمه، علی را برگزید که از مال و ثروت دنیا جز یک شتر، یک زره و یک شمشیر، چیزی نداشت؛ و ایمان را به ثروت برتری داد. پس از ازدواج تا مدت زیادی در خانه‌ای که اجاره کرده بودند زندگی کردند تا اینکه بعدها توانستند در کنار منزل پیامبر خانه‌ای بسازند. خانه‌ای که فرش آن حصیری بود که تنها نیمی از اتاق را می‌پوشاند و نیم دیگر با شن نرم پوشیده شده بود.

۶- ایثار و بخشندگی

جزء ویژگی ایثار و بخشندگی حضرت فاطمه (س) است

حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها رسیدگی به محرومان را نیز عبادت و اطاعت خدا می‌دانست. بارها فقرا به درب خانه او می‌آمدند اما با آنکه خود ثروتمند نبود، آنچه داشت به آنها می‌بخشید.

۱- کشف‌القعة، ج ۱، ص ۳۶۳؛ بحارالانوار، ج ۴۳، صص ۱۱۷ و ۱۳۳.

۲- بحارالانوار، ج ۸، ص ۳۰۳.

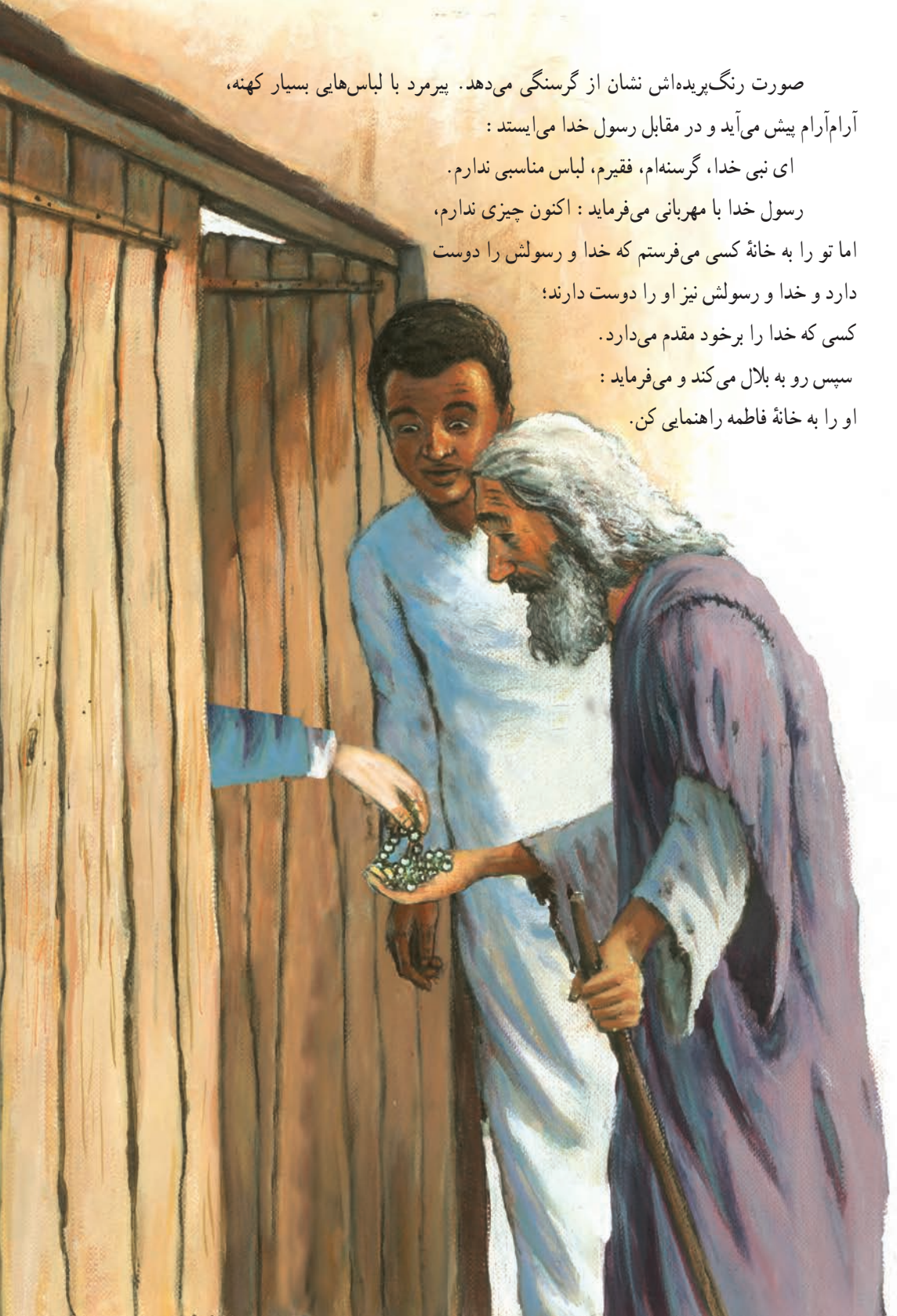
صورت رنگ پریده اش نشان از گرسنگی می دهد. پیرمرد با لباس های بسیار کهنه، آرام آرام پیش می آید و در مقابل رسول خدا می ایستد:

ای نبی خدا، گرسنه ام، فقیرم، لباس مناسبی ندارم.

رسول خدا با مهربانی می فرماید: اکنون چیزی ندارم، اما تو را به خانه کسی می فرستم که خدا و رسولش را دوست دارد و خدا و رسولش نیز او را دوست دارند؛ کسی که خدا را بر خود مقدم می دارد.

سپس رو به بلال می کند و می فرماید:

او را به خانه فاطمه راهنمایی کن.

پشت در خانه، پیرمرد با صدای بلند می گوید : سلام بر شما ای اهل بیت نبوت .

— سلام بر تو، کیستی؟

پیرمردی هستم که به پیامبر خدا پناه آوردم. اگر می توانید در حقم زرقواری کنید.

فاطمه درون خانه را می نگرد. نه خوراکی برای سیر کردن فقیر دارد، نه لباسی برای پوشاندن او. فقیر

را هم که نمی توان دست خالی بازگرداند.

ناگهان چیزی به نظر ایشان می رسد. گردن بندی را که برایش خیلی ارزشمند و یادگاری از عزیزان

است، از پشت در به فقیر می دهد.

— این گردن بند را بفروش. شاید در برابر آن، خداوند چیزهای بهتری به تو عطا کند.

پیرمرد وارد مسجد می شود و ماجرا را بازگو می کند. دانه های اشک بر صورت پیامبر خدا جاری می شود.

عطار باسر می گوید : گردن بند را به چند می فروشی؟

— به غذایی که سیرم کند، لباسی که مرا پوشاند و سکه ای که تا خانه ام برساند.

— آن را می خرم و علاوه بر آن، بیست سکه طلا و دویست سکه نقره نیز به تو می دهم.

— چقدر سخاوتمندی ای مرد. گردن بند را به تو فروختم.

عطار بهای گردن بند را می پردازد. سپس آن را به غلامش می دهد :

— این گردن بند را به رسول خدا تقدیم کن، تو و این گردن بند را به ایشان هدیه می دهم.

غلام نزد پیامبر اکرم می آید. رسول خدا می فرماید : آن را به دخترم فاطمه بده. تو را نیز به او می بخشم. او نزد

حضرت فاطمه سلام الله علیها می آید و ماجرا را بازگو می کند. ایشان گردن بند را گرفته و غلام را در راه خدا آزاد می کند.

غلام از شادمانی آزادی، با صدای بلند می خندد و می گوید : عجب گردن بند پربرکتی، گرسنه ای را سیر

کرد، برهنه ای را پوشاند، فقیری را بی نیاز کرد، بنده ای را آزاد ساخت و در پایان به صاحب اصلی اش بازگشت. ۱

با توجه به آیات ذیل که ویژگی های مؤمنان را ذکر کرده است، بگوئید هر

آیه به کدام قسمت داستان اشاره دارد.

کمک کردن به پیرمرد

يُؤْتِرُونَ عَلَيَّ اَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

دیگران را بر خویش ترجیح می دهند هر چند خود نیازمند باشند.

دادن گردنبند به پیرمرد	لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ^۱ هرگز به نیکی [راستین] دست نمی‌باید مگر آنکه از آنچه دوست دارید انفاق کنید.
بازگشت گردنبند به حضرت فاطمه	مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ^۲ هر کس کار نیکی کند بهتر از آن را پاداش می‌گیرد.

خود را امتحان کنید

- ۱- چرا حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها هرگز از امیرالمؤمنین چیزی درخواست نمی‌کرد؟
چون نگران این بودند که امیرالمؤمنین نتوانند خواسته‌ی ایشان را فراهم کنند و شرمندگی ایشان شوند.
 - ۲- دلیل ازدواج حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها با امیرالمؤمنین، با وجود اینکه خواستگاران ثروتمندی داشت، چه بود؟
 - ۳- پنج مورد از ویژگی‌های اخلاقی حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها را بنویسید.
- حیا و عفت - حضور در اجتماع - علاقه شدید به پیامبر - اهمیت دادن به خانواده و خانه داری - ساده زیستی - ایثار و بخشندگی

بیشتر بدانیم

نام‌ها و لقب‌های حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها

حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها نام‌ها و لقب‌های زیادی داشتند که هر یک در بردارنده‌ی معانی بلند و پرباری است. در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

بتول: از زنان در تقوا بالاتر؛
طاهره: پاکیزه از صفات بد؛
حانیه: مهربان در حق شوهر؛
فاطمه: دور شده از آتش؛
راضیه: راضی به خواست خدا؛
مبارکه: صاحب خیر و برکت؛
زکیه: رشد یافته؛
مراضیه: کسی که خدا از او خشنود است؛
زهرا: نورانی؛
مطهره: از هر آلودگی و پلیدی دور است؛
صدیقه: دارای گفتار و کردار صادقانه؛
منصوره: کسی که یاری می‌شود.

پیشنهاد

با مراجعه به یکی از تفسیرهای قرآن کریم، بگوئید سوره‌ی کوثر چه ارتباطی با محتوای این درس دارد.

۲- سوره نمل، آیه ۸۹.

۱- سوره آل عمران، آیه ۹۲.